

ทานเสบียงใจ

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

เทศน์เช้า วันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๕๑

ณ วัดสันติธรรมาราม ต.คลองตากต อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

การนันทุคงควัตรมันยุ่งอย่างหนึ่ง มันต้องอาสนะเดียว แต่เรื่องการกระทำมันต้องทำนะ อย่างเมื่อ ๒ วันนี่ไป... หมายถึงว่าฝึมันมาเข้า ฝึมันมาอยู่ที่ตึกโรงพยาบาล เห็นไหม ไปให้มีส่วน บุญกุศลไป นั่นเวลาเขาตายไปเขาไม่มีส่วนบุญส่วนกุศล เขาต้องมาเสวยอยู่อย่างนั้น เสร็จแล้วก็มา ขอใจ มาขอเอาแค่ข้าวปลาอาหาร เวลาเขามาขอ

ถ้าเวลาของพวกเราทำบุญกันแล้ว ทำไมมันจะเป็นบุญอย่างนี้อีกหรือ เวลาตายไปแล้ว ตาย ไปหัวใจมันได้รับ หัวใจที่มันจะไป นี้ของเขานะ เขามีฐานะกันนะ แต่เขาลืมกันใจ ลืมสร้างสมไว้ ตอนนี่

นี่เวลาเรามาทำบุญกุศลกัน ทำไมมาทำ? ถ้าที่ไหนเป็นที่ลงใจมันก็เป็นอย่างนี้ มันจะมีมาก มีอะไร จนทำให้เราคิดว่ามันทำแล้วมันยุ่ง มันมีแต่่วนวาย แต่ความ่วนวายขนาดไหนมันก็ต้องมีการกระทำขึ้นมา ถ้าไม่ทำขึ้นมาเราไม่ได้ใจ ส่วนกระทำของคนอื่นเป็นของคนอื่นเขา ส่วนของเรา เป็นของเรา ถ้าส่วนของเราเราไม่ได้ทำ เราไม่ได้ เราไม่ได้ทำเวลาตายไปเราก็ไม่ได้

เวลามันคิดมันคิดได้ แต่หลักความเป็นจริงมันไปอีกอย่างหนึ่ง ถ้ามันจะยุ่งมันก็ต้องเป็นเรื่องของความยุ่ง ยุ่งอย่างหนึ่ง ยุ่งเพื่อจะมีบุญกุศลของเราละ ถ้าไม่ทำอะไรเลยมันก็จะไม่ได้อะไรเลย ถ้าไม่ได้อะไรเลย เวลาคิดอย่างนี้ เริ่มต้นเราก็ล้มแล้ว เรายังคิดปั๊บ เราคิดว่ามันเป็นความ ่วนวาย หนึ่ง เป็นสิ่งที่ว่าพระที่เราลงใจมันก็มีปัจจัย ๔ พร้อมบริบูรณ์แล้ว เราก็ไม่ทำอะไรเลย พอเราไม่ทำอะไรเลย เราก็ทำอดไป แต่มมกลับกันนะ เวลาไม่ทำอะไรเลยไม่ได้เลย

แต่ในการภาวนามันต้องยกขึ้นไป ถ้าใจมันยกพ้นจากชั้นนี้ไป ใจศรัทธาก่อน พอศรัทธามี ความเชื่อขึ้นไป พอเริ่มจากทำตรงนี้ไป ทาน ศีล ภาวนา เห็นไหม ศีลบริสุทธ์ มีทานร้อยหนพัน

หนไม่เท่ามีศีลบริสุทธิ์หนหนึ่ง นี้ศีลบริสุทธิ์หนหนึ่ง ทานนี้เราทำเป็นสามเส้า เตามันตั้งอยู่ได้มันสามเส้า ทาน ศีล ภาวนา มันก็ตั้งอยู่ได้ หัวใจเราตั้งอยู่ได้

ถ้าทานไม่มี มันไม่มีการฟังธรรมอย่างนี้ มันไม่มีการเริ่มต้น มันไม่มีการแหวกออกไปไหน มันมีคึดมิดเลย เราไม่มีแสงสว่างจะพ้นออกไปได้เลย แต่พอมิทานขึ้นมา เห็นใหม่ การทำทานนี้เป็นเรื่องยากที่สุดเลยสำหรับคนที่ไม่มีศรัทธา แต่จะเป็นเรื่องง่ายที่สุดเลยคนที่แบบว่าศรัทธาแล้ว

พอศรัทธาแล้ว ตรงนี้ตรงที่ยกใจขึ้นระหว่างที่ว่าไม่ทำอะไรเลย...ไม่ได้ กับภาวนาเลย ไม่ให้ทำอะไรเลย...กลับได้ ไม่ให้ทำอะไรเลยนะ เวลาให้ภาวนานี้ไม่ให้ทำอะไรเลย ให้ทำใจให้บริสุทธิ์ ทำใจให้สงบขึ้นมา ไม่ให้ทำอะไรเลย กำหนดพุทโธ พุทโธให้ใจมันบริสุทธิ์ เพื่อจะบังคับใจให้นิ่งอยู่

แต่เริ่มต้นขึ้นมามันจะไม่ยอมทำอะไรเลย มันจะว่างอยู่ แต่มันจะปล่อยอยู่ไหน มันบอกไม่ทำอะไรเลยเพราะว่าทำแล้ว

๑. กิเลสมันไม่ยอมให้ทำ

๒. ทำไปมีแต่อุปสรรค มีแต่ความวุ่นวาย

นี่ทำยาก นี่ขนาดเริ่มจะทำมันก็มีแรงต่อต้านขึ้นมาไม่ให้ทำอะไรเลย ทีนี้พอทำอะไรเลย มันถึงมีศรัทธาขึ้นมา ใจต้องทำ เราต้องคิดขวนขวาย การกระทำใจ ทาน ศีล ภาวนา พอมิทานออกไปมันจะกำจัดความตระหนี่ของตัว ความคิดความดิ่งไว้ของตัว นี่มันเป็นบุญกุศลมหาศาล มหาศาลตรงไหน? ตรงที่ขนาดนี้สมบูรณ์แล้ว สมบูรณ์ของชาวพุทธไง ชาวพุทธมีทาน มีทำทาน ถือศีล แล้วภาวนานี้เป็นเรื่องสุดวิสัย บางคนทำไม่ได้ก็ไม่ได้จริงๆ

แต่ถ้ามีทาน มีศีล เห็นใหม่ คนเฒ่าคนแก่ถึงว่า เวลาแก่เฒ่าขึ้นมาจะไปอยู่วัดอยู่วากัน เพื่อ! เพื่อหาเสบียงไปไหน เห็นใหม่ เวลาเขาไปกันแล้วมันต้องมีเสบียงอาหารไป เสบียงของเราไป มีทาน มีศีลขึ้นไปอย่างน้อยก็ไปเกิดบนสวรรค์ ฝึกใจไว้ก่อน ฝึกใจไว้ตั้งแต่ก่อนตาย มันมีเสบียงไป เสบียงหมายถึงใจดวงนั้นมันมีอาหารไป กับใจดวงนั้นไม่มีอาหารไป หมายถึงว่า เวลาตายไปแล้ว เห็นใหม่ สมบัติมีมหาศาลเลยนะ ตายไปแล้วก็ต้องมาเป็นห่วงสมบัติของตัวเอง แทนที่สมบัตินั้น จะทำให้เราได้เป็นบุญกุศลกันไป เราสละตั้งแต่ตอนนี้ไป จิตใจมันฝึกไว้เคย พอฝึกไว้เคย หลุด

ตรงนี้ไปมันก็เสวยทิพย์สมบัติของมัน เพราะว่าสิ่งนี้มันเป็นสิ่งที่ว่าใช้ประโยชน์ได้เฉพาะปัจจุัย ๔ แต่ไม่สามารถไปใช้ในโลกว่าได้ใจ โลกว่าคนเราตายต้องเกิดหมด

เมื่อวานเขามาถามอยู่เหมือนกัน “คนตายต้องเกิดหมดไหม?” มาถามคนตายต้องเกิดหมดไหม จะมาภาวนาต่อเมื่อเกษียณจากราชการก่อน เขามากันหลายคนนะ อีกคนบอกว่า “ขนาดปัจจุบันนี้ไม่ทำ แล้วเกษียณจะทำ”

นี่คนมันคิดไปข้างหน้าไง จะไปทำเมื่อนั้นๆ พอถึงเมื่อนั้นก็ผลัดไปเรื่อยๆ ผลัดไปจนสุดท้ายก็ถึงวันตาย พอถึงวันตายจะไปผลัดเอาไม่ได้แล้ว เพราะมันเป็นผลแล้ว ผลเพราะอะไร? เพราะใจมันตายไปแล้วมันต้องไปเสวยภพของมัน พ้นจากร่างของมนุษย์ เห็นไหม พ้นจากที่เราเกิดเป็นมนุษย์ขึ้นมา เราพ้นออกไปมันต้องไปเสวยผลของมัน แล้วก่อนเสวยผลมันไม่มีเหตุเพียงพอ มันเอาอะไรไปเสวย?

แต่ถ้าทำบุญขึ้นมา เหตุมันพอ การกระทำนี้มันเป็นกลไกของใจทั้งนั้นเลย กลไกของใจคิดอยากทำ มีเจตนา เห็นไหม กลไกของใจ คิดอยากทำแล้วแสวงหากรรม มันจะฝังลงที่ใจๆ เวลาสละออกไปแล้วเป็นของที่สละออกแน่นอน เราเห็นอยู่ เรานึกอยู่ นี่เป็นทิพย์สมบัติ ของที่สละออกไปแล้วเป็นทิพย์สมบัติเพราะอะไร? เพราะมันฝังลงที่ใจๆ

แล้วมันฝึกเข้าบ่อยๆ ฝึกเข้าบ่อยๆ นี่เสียบึงของใจ แล้วพอไปมันต้องมีไปพร้อมใจ เพราะเนื้อของใจมันไปใช้ไหม? มันไม่ใช่เอาเนื้อของวัตถุนี้ไป สิ่งนี้ปัจจุัย ๔ นี่เป็นวัตถุทิ้งไว้ในโลกนี้ ถ้าคนที่ฉลาดอยู่ นี่ทำทาน

ทำทานแล้วก็มีศีล ศีลกำจัดใจให้ปกติขึ้นมา ใจปกติขึ้นมา นี่มันคิดออกนอกเรื่องนอกราว มันก็มีโนกรรมเกิดขึ้น อธิศีลมันถึงกับคิด ถ้าคิดแล้วไม่ถึงทำวิบากกรรมออกมา หมายถึงไม่ทำปาณาติปาตา ไม่ลักทรัพย์ มันก็ไม่ผิดศีล แต่ถ้าพูดถึงเป็นไม่ผิดศีล เห็นไหม มันไม่ผิดศีลมันก็อยู่ปกติของใจ บาปไม่เกิดขึ้น บาปไม่เกิดขึ้นในการกระทำเป็นกรรม แต่มีโนกรรมขณะที่ภาวนาอยู่ ทำให้บริสุทธิ์ขึ้นมา อันนั้นทำให้ใจเราฟุ้งซ่านออกไป ถึงเวลาทำให้ใจสงบ

ถึงบอกว่า ถ้าทำใจให้สงบนั้น นี่ทำเฉยๆ ทำใจให้สงบอยู่ ทำให้อว่างอยู่จะได้ผล กับว่างอันที่แรกที่ว่าจะไม่ยอมทำอะไรเลย เห็นไหม อันนี้มันทำแล้วมันไม่ได้ผล ไม่ได้ผลอะไรเลย แล้ว

พยายามต้องฝึกให้ทำขึ้นมาก่อน หลวงปู่ดูลย์ถึงบอกไว้ “ถ้าความคิดส่งออกทั้งหมดเป็นสมุทัย” ความคิดที่ส่งออกไป ความคิดมันให้ผลกับใจ ใจจะเดือดร้อนเพราะคิด

นี่มีความคิดที่ส่งออกนี้เป็นสมุทัย แต่จะกำจัดความคิดนี้ก็ต้องใช้ความคิด เห็นใหม่ ความคิดอันต่อไปอันมีศีลมันก็เริ่มจะคิด มันฟังชานอันนี้ จะทำอะไรให้มันสงบขึ้นมา ใจจะทำอย่างไรปล่อยวางให้ได้ใจ เห็นใหม่ ปล่อยวางอันนี้มันถึงจะเป็นมรรค ความคิดที่ย้อนกลับเข้ามา มันเป็นมรรค ความคิดส่งออกนี้เป็นสมุทัยทั้งหมดเลย มันไปคิดออกมาแล้วมันจะทำให้ใจฟังชาน

แต่ความคิดอีกอันหนึ่งมันเป็นมรรคขึ้นมา เพราะมันมีศีลขึ้นมาจำกัดก่อน มีศีลขึ้นมามันขอบเขตของศีลใจ พลังงานความนี้ ความคิดเป็นธรรมชาติของมัน ชั้น ๕ มีอยู่โดยธรรมชาติของมัน มันต้องคิดโดยธรรมชาติของมัน

แต่! แต่เริ่มต้นกิเลสมันพาคิดก่อน ความตระหนี่ถี่เหนียวมันพาคิด มันเป็นความฟังชาน เป็นความตระหนี่ เป็นความไม่อยากทำ มันเป็นความที่ว่าไม่อยากทำ ให้มันอยู่เฉยๆ จะไม่ได้อะไรเลย กับความคิดอีกอันหนึ่งมันความคิดของฝ่ายมรรค มรรคคือต้องจัดระเบียบความคิดให้เรียบร้อย ให้เป็นสมาธิขึ้นมา

ความคิดมันฟังชานขึ้นมา มันเป็นแขนงไป มันเกิดดับเกิดดับโดยที่เราไม่สามารถทำอะไรได้เลย เราจัดให้มันเรียบร้อยขึ้นมาว่า ไม่ต้องคิด ถ้าจะคิดให้คิดในพุทโธ ถ้าจะคิดให้คิดถึงเรื่องกาย เวทนา จิต ธรรม เห็นใหม่ ให้คิดถึงเรื่องธรรม นี้จัดระบบความคิดใหม่ พอจัดระบบความคิดใหม่เป็นมรรค พอจัดระบบความคิดไปเรื่อยๆ พอจัดไปเรื่อยๆ มันก็เรียบร้อย ความเรียบร้อย เห็นใหม่ ความคิดมันเกิดดับ เราสามารถควบคุมได้เป็นสมาธิ

สมาธิถึงว่าเป็นความคิดได้เล็กน้อย ใจ สมาธิไม่ใช่ว่าความคิดนี้ไม่มีเลยนะ สมาธิมีสติตั้งมันอยู่ พอสมาธิมีสติตั้งมันอยู่ มีความคิดเล็กน้อย เพราะไปจัดระบบความคิดให้มันดีขึ้นมา ความคิดอันนี้มันถึงว่า มันรำพึงได้ ไปหาในงานอันอื่นได้ อันนี้มันถึงได้ผลขึ้นมา ได้ผลขึ้นมา เพราะมันเริ่มเป็นความสงบขึ้นมา ใจ

หลวงปู่ฝั้นบอกเลย “งานที่ว่าเป็นหนึ่งเฉยๆ ให้นั่งขัดสมาธิแล้วนั่งกำหนดพุทโธเฉยๆ นี่ทำได้แสนยาก งานแบกหามนะว่าแสนเหนื่อย อันนั้นยังทำได้ง่ายกว่าเลย” งานแบกหาม งานที่ออก

กำลังต่างๆ เราออกไปทำนะ บริหารเหมือนกัน ใช้ความคิดนี้ โอ้... มีความคิดนี้ฟุ้งซ่านทำได้หมดนะ ว่าความคิดได้

แต่ให้ทำความคิดให้สงบขึ้นมา มันถึงกลับกันไง กลับกันที่ว่าเวลามันเริ่มต้นขึ้นไป มันแบบว่าว่างไม่มีประโยชน์อะไรขึ้นมา ก็ว่ามันจะปล่อยวางแบบว่าเป็นสวะลอยไปในน้ำ ไม่มีประโยชน์อะไรเลย เป็นสวะ ชีวิตนี้เป็นสวะ ปล่อยให้ชีวิตนี้หมดค่าไป พอถึงวันตายขึ้นมาจะเสียดใจนะ ถึงวันตายขึ้นมา

เพราะว่าสมบัติที่เราหาไว้กองไว้ในโลกอีกภพหนึ่ง แล้วจิตนี้ไปเสวยไปเกิดอีกภพหนึ่ง สิ่งที่จะมาสืบทอดกันสืบทอดไม่ได้แล้ว มีแต่ความคิดห่วงหา มัน ความคิดที่พยายามจะไปเกาะเกี่ยวมันสุดท้ายแล้วเวลาจะเกิดจะดับ ถ้าคิดผูกพันมันไปเกิดเป็นสัตว์เป็นอะไรเฝ้ากองสมบัตินั้นก็ได้อันนั้นเป็นโทษอันหนึ่ง แต่เวลาถ้าตายไปไม่คิดถึงอันนั้น มันก็ยังไม่ได้ประโยชน์ขึ้นมา

๑. ไม่ได้ประโยชน์

๒. จะให้โทษอีก ให้โทษกลับมาเสวยภพชาติเฝ้าสมบัติสิ่งนั้น

กับความคิดที่เราสละออกไป ถึงวันตายถ้าเราได้ทำบุญกุศลของเรา นี่ทำบุญกุศล คนถึงคิดว่าการทำบุญกุศลทำไมไม่เห็นได้อะไรเลย

มันไม่ได้ มันสละออกไป แต่มันได้เรื่องนามธรรมเรื่องของใจใจ ใจเป็นความคิดใจถึงความทุกข์ ใจมีเครื่องประคองอยู่ ใจมีสิ่งที่พึ่งพิงอาศัย ใจเหมือนมีห้างร้านพักอาศัยอยู่ การทำใจให้สงบเหมือนถึงว่าสร้างบ้านเรือนของใจขึ้นมาหลังหนึ่งภายในหัวใจ จะอยู่ในโลก จะอยู่ในกลาง แดดกลางฝนอะไรมันก็มีที่หลบที่บัง

มันก็เหมือนกัน มันมีที่อยู่อาศัย มันถึงว่ามีเพื่อนเป็นคำ ๒ ไป มีความดีแนบใจไป เป็นเครื่องคู่เคียงใจไป ไปแล้วถึงจะมีสมบัติของตัวเอง จะเสวยภพของตัวเอง ไม่ต้องตายไปแล้วให้เขาไปไล่อีกทีหนึ่ง เพราะตายไปแล้วมันหาความสุขตัวเองไม่ได้ แล้วยังต้องมาขอส่วนบุญจากคนอื่นเห็นไหม นี่เราไม่ต้องขอส่วนบุญจากใคร คุณอย่างอาจารย์ท่านว่า “ท่านไม่ต้องให้ใครมากุสลา ธมฺมา เพราะทำพร้อมไว้ตั้งแต่ปัจจุบันนี้”

ถ้าเราทำไว้พร้อมแต่วันนี้ ปัจจุบันนี้เครื่องอยู่อาศัยของโลกเราก็อาศัยของเราไป ปัจจัย ๔ เครื่องอยู่อาศัย หน้าที่การงานเราก็รักษาไป เราก็ต้องหาโลกหน้าไง ถิ่นตา ๒ ข้าง ข้างหนึ่งโลก ปัจจุบันนี้ อีกตาหนึ่งคือว่าใจจะไปข้างหน้าอีก เปิดตาอีกตาหนึ่งเดินไปข้างหน้า นี่มันก็ทำไป ข้างหน้า ทำไปข้างหน้าคือคนฉลาดไง

ถ้าพูดถึงว่าตายแล้วสูญ มันไม่มีเลย ความดีมันก็สุขใจตั้งแต่ตอนนี้ ถ้าตายแล้วมี เราก็ได้ เสวยผลบุญอีกอันหนึ่ง แต่ตายแล้วไม่สูญเด็ดขาด ตายแล้วถ้ามันสูญเด็ดขาด จิตนี้ใครไปเสวย ความสุขความทุกข์ กรรมมันก็ต้องขาดช่วงสิ ทำไมวิญญูะมันหมุนไป กรรมมันวิญญูะหมุนไป ใจ มันรับสภาพนั้นไป มันวนเวียนไปอย่างนั้น มันจะขาดสูญไปได้อย่างไร

ฉะนั้นถ้าไม่ขาดสูญ เรานลาคอยู่เราก็หาเครื่องดำเนินตั้งแต่ปัจจุบันนี้ หาเครื่องสืบต่อไปไป สืบต่อไปให้มันฝังลงที่ใจ การขนสมบัติออกจากบ้านเรือนที่ไฟไหม้ การขนความตระหนี่ถี่เหนียว ออกจากใจ การขนความตระหนี่ถี่เหนียวมันก็ถึงยอมสละทำบุญกุศลของมันให้ได้ สละทำบุญ กุศลขึ้นมาแล้ว ทำแล้วยังมีเหตุให้ขัดข้องขึ้นมาอีกนะ อุปสรรคจะมีไปตลอดเลยทำคุณงามความดี

แต่ถ้าจะคิดตามใจตัวเอง มันเปิดโล่งนะ เปิดโล่งไปตามความคิดของตัว คิดทำได้ๆ แต่คิด เฉยๆ มันทำไปแล้วมันก็มีอุปสรรคทั้งหมด แต่อุปสรรคอันนั้นมันพอใจ มันแก้ไขได้ แต่อุปสรรค ในทางความดีนี่พอเริ่มมีอุปสรรคมันจะท้อถอย ทำความดีมันต้องให้ผลเป็นความดีสิ ต้องไม่มี อุปสรรคขัดขวางข้างหน้า มันจะเป็นไปได้ได้อย่างไร ความดีกับความชั่วมีอุปสรรคทั้งหมด?

แม้แต่พระพุทธเจ้า ขณะว่าจะออกปฏิบัติ ปฏิบัติไปแล้วอุปสรรคมีไปตลอด จนสุดท้าย แล้วขนาดเป็นพระพุทธเจ้าแล้วมารยังคอยคล้อยอยู่ จะไม่ให้สร้างคุณงามความดี ฉะนั้นว่าขนาด เป็นพระพุทธเจ้าแล้วไม่ต้องปรารถนาอะไรทั้งสิ้น เพราะเป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้ว เห็นไหม มารคล้อยให้สละไปเลย จนพระอานนท์จะเหนียวรั้งไว้ บอกให้พระอานนท์นิมนต์ ไว้ถึง ๑๖ ครั้งไง บอกเป็นเลขนัยไว้ให้พระอานนท์นิมนต์ไว้

นี่มารบังใจพระอานนท์หมด อุปสรรคมีไหม? ขนาดเป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ยังมีอุปสรรคอยู่ อุปสรรคที่ว่า ฝ่ายมารไป ฝ่ายมารกับฝ่ายบุญกุศล ฝ่ายมารก็อดใจไปเรื่อย เราใน หัวใจก็มีมารมีกิเลสกับมีกรรม ในหัวใจของทุกคนมีอย่างนั้นหมด เพียงแต่เราจะคบใครเป็น... (เทพสิ้นสุดเพียงเท่านั้น)